

ÇOK BOYUTLU BİR METİN OLARAK MÜZİK VIDEOSU: PERFORMANS VIDEOSU ÖRNEĞİ OLARAK JUDGED TO EXECUTION¹

MUSIC VIDEOS AS A MULTI-DIMENSIONAL TEXT :PERFORMANCE VIDEO EXAMPLE OF JUDGED TO EXECUTION

Buket GENÇ²

Öz

İletişim bilginin, fikirlerin, duyguların, becerilerin, vb. belirli araçlar kullanılarak iletilmesidir. Kitle iletişim araçları olarak nitelendirilen bu araçlar her türlü iletinin (mesajın) alıcıya (hedefe) ulaşmasını sağlar. Tarihsel açıdan bakıldığında sürekli bir teknolojik gelişim sürecinden geçen bu araçlar popüler kültürün yaygınlaşmasını sağlar. Kitle iletişim araçları, endüstrileşmiş ya da bu yolda mesafe almaya çalışan toplumlarda pek çok açıdan merkezi bir öneme sahiptir. Bu durum, insanların kültürel gereksinimlerini bütünüyle medya aracılığı ile edindiği anlamına gelmez. Ancak bu, modern yaşamın vazgeçilmezleri arasında kendine yer bulan kitle iletişim araçlarının, insanların deneyimlerini anlamlı bir biçimde örgütlemeleri ve bir düzene sokmaları açısından önemli bir kaynak olduğu gerçeğini de değiştirmedeği pek çok kuramcı tarafından üzerinde durulan bir noktadır.

Müzik videosu, popüler şarkıların tanıtılması amacıyla, müzik endüstrisi tarafından üretilen ve bir şarkının sözleriyle birlikte müzikal unsurlarını görselleştiren bir formdur. Başka bir tanımlamaya göre ise müzik videosu müzik parçalarının görsel sunumudur ve birincil amacı müzik parçalarının promosyonudur. Bu tanımlamalar doğrultusunda müzik videosu çok boyutlu bir metin olarak medya aracılığıyla izlerkitleye ulaşır. İletişim çalışmalarında medyanın kavramlaştırılmasında uzun süre etkili olan tekyönlü (monopolistic) ve ademi-merkeziyetçi (de-centralization) medya olmak üzere iki temel analiz kategorisi bulunur. Son yılların gözde iletişim teknolojisi olan internet ise bu geleneksel ikili kategoriyi bir yandan birleştirip diğer yandan da sınırlarını değiştirerek genişletir. Bu makale, söz konusu çerçevede metin olgusunu ele alan bir tartışma yapmayı ve buradan hareketle de İzmir’li bir metal grubu olan *Gates of Eternity*’nin *Judged to Execution* adlı müzik videosu özelinde bir analiz gerçekleştirmeyi amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Metin, Yazar, Metinlerarasılık, Müzik Videosu, İnternet

Abstract

Communication is the transmission of information, ideas, emotions, skills, etc. using specific means. These tools, which are called mass media, enable all kinds of messages (message) to reach the buyer (target). From a historical point of view, these tools, which go through a continuous process of technological development, enable popular culture to spread. Mass media has a core importance in many respects in industrialized societies or societies that try to work its way through industrialization. This does not mean that people obtain their cultural needs through the media entirely. However, this, doesn't change the fact that mass media, which manages to find itself among the indispensables of modern life, is an important resource for people by means of organizing their experiences significantly, and streamlining them. In media studies, there are two basic analysis categories that have a long term influence on conceptualization of the media, which are, monopolistic and de-centralization media. And, Internet, which is the favorite communication technology of recent years, in one hand, combine these traditional binary categories, and on the other hand, expands their boundaries by changing them. This article, is supported by the music video of a metal band from Izmir called *Gates of Eternity*, which they prepared for their song entitled *Judged to Execution*, which I managed to reach via Internet, and it also analyzes this video.

Keywords: Text, Author, Intertextuality, Music Video, Internet

¹ Bu çalışma, 11-12 Mayıs 2009 tarihleri arasında, İstanbul Teknik Üniversitesi Taşkışla Kampüsü’nde düzenlenen ‘Müzik Biliminde Gençler Semineri’nde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

² Arş Gör, Mustafa Kemal Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bölümü, Piyan ve Harp Anasanat Dalı, buketgenc@mku.edu.tr

GİRİŞ

Tull'un belirttiği gibi metin genellikle kitap, yazılı eserlerde yazıların bir bölümü, anlam bütünlüğünü sağlayan bir paragraf olarak tanımlanır (Aktaran Ünal 2003: 2). Metin kavramına son yıllarda öne çıkan sosyal teorilerden olan postyapısalcılık çerçevesinde bakıldığında çok sayıda eşdeğer yoruma rastlarız. Bu yorumların hemen hepsinin ortak noktası iletişim mesajı taşıyan her sözün her hareketin bir metin olduğu ve her metnin de birer sahibi yani yazarı (auteur) olduğudur. Bu çerçevede değerlendirildiğinde iletişim mesajı taşıyan her metin gibi bir ürün formatı olarak müzik videosu da videonun sahibi müzisyene/gruba ilişkin anlamları izlerkitleye taşıyan bir “metin” olarak ele alınabilir.

Müzik videosu popüler şarkıların tanıtılması amacıyla, müzik endüstrisi tarafından üretilen ve bir şarkının sözleriyle birlikte müzikal unsurlarını görselleştiren bir formdur. Müzik videosu, etkisini ve önemini 1980'li yıllarda müzik televizyonlarıyla kazanmaya başlayan, popüler şarkıların tanıtılması amacıyla, müzik endüstrisi tarafından üretilen ve bir şarkının sözleriyle birlikte müzikal unsurlarını görselleştiren bir formdur (Çelikcan, 1996: 1). Müzik videosu hem geleneksel monopolistik ve ademi-merkeziyetçi medya hem de internet için önemli bir müzik metnidir. Ancak asıl olarak audio formatındaki bir popüler müzik parçasının tanıtılması, pazarlanması ve satılması sürecinde işlev görmesi beklentisiyle üretilir. Ancak bunun yanı sıra müzik videosunun, müzisyenlerin audio (ses) malzemesi ile söylemek istediklerini, müziğin görselleştirilmiş bir temsili yolu ile güçlendirerek aktarabilmelerine olanak vermesi açısından bir “anlatım/ ifade formu”dur. Bu çalışma aktarılan argümanlardan hareketle, metin(text) ve yazar(author) kavramları doğrultusunda müzik videolarını çok boyutlu birer metin olarak kabul eder. Çalışma, söz konusu çerçevede metin olgusunu ele alan bir tartışma yapmayı ve buradan hareketle de İzmir’li bir metal grubu olan *Gates of Eternity*'nin *Judged to Execution* adlı müzik videosu özelinde bir analiz gerçekleştirmeyi amaçlamaktadır.

Bir Metin Olarak Müzik Videosu

İletişim mesajı taşıyan her söz, her hareket bir metindir ve metin, metinlerarasılığın bir parçasıdır. Metinlerarasılık, kısaca metinler arasındaki karşılıklı ilişki olarak tanımlansa da bir çok kuramcı bu kavrama yeni anlamlar yüklemeye çalışırlar. Hepsi de metnin bir alıntılar toplamı olduğunu, her metnin eski metinlerden aldığı parçaları yeni bir bütün içerisinde bir araya getirdiğini ileri sürer. Bu tanımlamalardan hareketle müzik videosu, müzisyenlerin audio (ses) malzemesi ile söylemek istediklerini, müziğin görselleştirilmiş bir temsili yolu ile güçlendirerek aktarabilmelerine olanak sağlayan bir metin olarak değerlendirilir. İçinde pek çok iletişim mesajı taşıyan müzik videosu metinlerarası bir ilişki içindedir ve tüm bu iletişim metinlerinin bir sahibi vardır.

Metin, genel anlamıyla yazılı bir bütün olarak değerlendirilse de kendisinden anlam kurulan her şey metindir. Karamercan (2010) metni, soyut veya somut bir anlamın, biçimsel ve anlatsal teknikler kullanarak bir göndergeyi iletilmesi için tasarlanıp oluşturulmuş bir ifade bütünü olarak tanımlar. Bu tanımlamayla birlikte metnin günümüzde sadece harf ve rakamlardan oluşan bir yapı olarak görülmediğinin, metin tanımı içerisine planlar, grafikler, illüstrasyonlar, haritalar, fotoğraflar ve diğer görsel medyayı da katmak gerektiğini vurgular (2010: 2). Diğer kuramcılara (Akyol (1996), Short (1992) ve Lenski (1998))’ye göre kendisinden anlam kurulan (inşa edilen) her şey bir metindir, metni sınırlamak mümkün değildir, bir roman, resim, düşünce, hece, film, heykel, müzik, matematiksel denklem hepsi birer metin olabilir. Siegel (1984) ve Rowe’da (1987) metni benzer şekilde tanımlar ve bu tanımlamaya metin olarak değerlendirilen beden dilini de ekler (Aktaran Ünal, 2007: 3).

Metinlerarasılık kavramını oratya atan Kristeva (1969) ise metni doğrudan bir bilgi veren, bildirişime yönelik bir sözü önceki ya da eşsüremlî öteki sözcelerle ilişkilendirerek, dili

yeniden düzenleyen “dilbilim-ötesi bir aygıt” olarak tanımlar. Metin belli bir işlevi yerine getiren, belli bir “iş” yapan bir aygıttır. Metnin yerine getirdiği işlev gösterenleri yeniden dağıtmaktır. Farklı gösteren dizgelerini yeniden dağıtmak yeni bir metin (dolayısıyla yeni anlamlar) üretmektir. Dil üretici bir işlev gerçekleştirir; dil yoluyla, metin gösterenleri yan yana ekler, onları bir bağlamdan alarak yeni bir bağlam içerisine dönüştürerek sokar, böylelikle karşılıklı ilişkiler içerisinde belli değişiklikler yaratır. Bu bağlamda yazara göre bu ilişkiler metinlerarası ilişkilerdir (Aktaran Aktulum, 1999: 41).

Kristeva'nın (1969) ortaya attığı ve 1960'lı yılların sonlarından başlayarak her yazınsal çözümlemenin artık zorunlu bir aşaması olarak görülen metinlerarası, basitçe iki ya da daha çok metin arasında bir alışveriş, bir tür konuşma ya da söyleşim biçimi olarak anlaşılır. Kavram genel anlamıyla bir yeniden-yazma işlemi olarak da algılanabilir. Bu çerçevede yazarın tanımlamasına göre bir yazar başka bir yazarın metninden parçaları kendi metninin bağlamında kaynaştırarak yeniden yazar. Her söylemin başka bir söylemi yinelediğini, her yazınsal metnin daha önce yazılmış olan metinlerden ayrı olarak yazılamayacağını, her metnin açık ya da kapalı bir biçimde önceki metinlerden, yazınsal gelenekten izler taşıdığını savunan yeni eleştiri yanlıları onun “alıntısalsal” özelliğini göstermeye uğraşırlar. Hepsi de metnin bir alıntılar toplamı olduğunu, her metnin eski metinlerden aldığı parçaları yeni bir bütün içerisinde bir araya getirdiğini ileri sürer. Metinlerarasında, her metnin kendinden önce yazılmış öteki metinlerin alanında yer aldığı, hiçbir metnin eski metinlerden tümüyle bağımsız olamayacağı düşüncesi öne çıkar. Bu bağlamda yazara göre her yapıt metinlerarasıdır (Aktulum, 1999: 18).

Sonuç olarak Kristeva metnin üzerinden yeni bir düşünce biçiminin geliştirilmesine katkıda bulunur. Postyapısalcılık olarak adlandırılan bu yaklaşım, kendisinden önceki felsefelerin hakikat iddialarını bir yana koyarak, anlamın göreceliğini savunur. Bu bakımdan metinlerarasılık, her metnin pek çok sayıda eşdeğer yorumunun olacağını düşünülüyor postyapısalcı anlayışı destekler nitelikte bir kavramdır. Bu kavramın özünde metni, bir anlamıyla olgular dünyasından soyutlayarak metinlerden oluşan bir dünya yaratma isteği yatar. Öyle ki anlam, metinlerarası bir dünyada sürekli bir metinden diğerine saçılmaktadır (Rızvanoğlu, 2007: 8).

Bu tanımlamalardan hareketle iletişim mesajı taşıyan her metin, gündelik yaşamdan sanatsal pratiklere kadar önemli bir analiz birimi olarak iş görebilir. Resim ya da fotoğraf sanatının bir dil olarak algılanıp metinlerarası olarak nasıl inşa edildiğine ya da nasıl okunduğuna ilişkin çözümler bu kapsama girer. Ayrıca gündelik yaşam içindeki çeşitli tüketim kalıplarının-modadan sinemaya, çeşitli ideolojilerin formasyonundan müzik türlerinin yaratılması ve okunmasına kadar- bir iletişim mesajı olarak algılanması ve metinlerarası bağlamda analiz edilebilmesi de. Bu bağlamda değerlendirildiğinde müziğin anlatım biçimlerinden biri olan müzik videosu da popüler şarkıların tanıtılması amacıyla, müzik endüstrisi tarafından üretilen ve bir şarkının sözleriyle birlikte müzikal unsurlarını görselleştiren pek çok metnin izleyiciye ulaşmasını sağlayan bir form olarak karşımıza çıkar.

Müzik Videosunda Yazarlık

Metinlerarası ilişki içerisinde değerlendirilen soyut ya da somut ifadeler bütünlüğünün yani metnin yazarı olarak nitelendirilen bir sahibi vardır. Erol (2015)'un tanımlamasıyla yazar terimi ile dile getirilen şey iletişim mesaj ve metnin kurucusu, yaratıcısı, sahibi olan kişidir. Bu çerçevede yazdığından, eşdeyişle yarattığından sorumlu etkin bir özneyi belirten yazar terimi, istediğini belirleme üstünlüğüne sahip olmayı tanımlar (Erol, 2015: 174).

Erol'un tanımlaması bize klasik yazar anlayışının değişime uğradığını ve metnin asıl yazarının dinleyici olduğunun vurgusunu yapar. Barthes ve Foucault'nun yazarı ortadan kaldırmak istemeleri veya öldüğünü öne sürmeleri, edebiyat eleştirisinin 20. yüzyılın ikinci

yarısındaki ‘yazar’ tartışmalarında merkezi bir yer tutar. Barthes’in ilk yapıtlarında değindiği *yazar* kavramı, postyapısalcı düşüncenin de en temel metinlerinden biri olan “Yazarın Ölümü” adlı kısa yazısında yeni bir biçim alır. Barthes, yazarın ölümünü ilan ederken aslında yeni bir şey, yani okurun doğumunu ilan eder. Barthes, yazısının başında Balzac’ın kısa bir öyküsünden bir tümceyi alıntılar ve tümceyi kimin yazdığı sorusunu sorar. Ona göre bu soru, yazının bizzat bütün seslerin ve kökenlerin yıkımı olmasından dolayı asla bilinemez. Bu durumda yazı, ona göre sesin kökenini yitirdiği ve yazarın ölümüne girdiği zaman başlar. Yazarın ortadan kaldırılması, yalnızca tarihsel bir olgu veya yazma edimi de değildir aynı zamanda çağcıl metnin tamamen dönüştürülmesidir. Barthes’e göre yazar, babanın çocuğunu önceden kendin de taşımasıyla aynı biçimde, yapıtı, bir olanak olarak içinde önceden taşımaz. Buna tam karşıt olarak, çağcıl yazman, kendi metniyle eş zamanlı doğar. Ona göre yazar, metnini kendi yazılarını önceleyen ve aşan bir varlıkla donatmaz ve kitabın yüklendiği şeyin nesnesi de değildir. Burada söz ediminkinden başka hiçbir zaman yoktur ve her metin, burada ve şimdi yazılır. Bu nedenle Barthes için yazmak, bir işlemin kaydını, gözlemine, temsilini ve çizimini hiçbir biçimde belirtmez, bunun yerine onun için yazmak Oxford felsefecilerini izleyen dilbilimcilerin “edimsel” (performative) dedikleri söz ediminin, edimin kendisinden başka hiçbir içeriğinin olmadığı ender dilsel bir biçimdir (Aktaran Rızvanoğlu, 2007: 111-112).

Yukarıda belirtilen bu durum çerçevesinde Erol (2015) herhangi bir metin ya da bir popüler müzik parçasında anlamlandırmanın, metne ve dinleyiciye (okura) kaydırılmakta olduğunu ve böylelikle “bağlam”ın öne çıkarıldığını söyler. Ayrıca pek çok müzik parçasının çekirdek üreticilerinin bile iki ya da daha fazla kişiden oluştuğu, şarkı üretimini öteki veçheleri ile teknolojik gelişmeleri de buna eklediğimizde Batı sanat müziğinde hüküm süren tek besteci modeliyle gerçekleştirilemeyeceği daha açık hale gelir. Yani bir popüler müzik parçasının ürün olarak ortaya çıkmasının tüm boyutlarını denetleyen tek bir ‘yazar’ nosyonu işletebilir değildir (Erol, 2015: 175). Dolayısıyla müzik videolarında yazar kavramını ele alırken izleyici kavramından kopuk bir değerlendirme yapmak mümkün değildir.

Metinlerarası Bir Kurgu Olarak Müzik Videoları

Müzik videosu müzik parçalarının görsel sunumudur ve birincil amacı müzik parçalarının promosyonudur (Kaba, 1996: 288). Bir başka tanımda ise müzik videosu, popüler müzik alanında varlık gösteren müzisyenin en geniş izler kitleye ulaşmasını sağlayan araçtır (Sakar, 2003: 10). Çelikcan’a (1996) göre ise müziğin anlatım biçimlerinden biri olan müzik videosu popüler şarkıların tanıtılması amacıyla, müzik endüstrisi tarafından üretilen ve bir şarkının sözleriyle birlikte müzikal unsurlarını görselleştiren bir formdur (Çelikcan, 1996: 135).

Müzik videoları popüler müzik ürünlerinin kitlesel tanıtımını ve satışını sağlayan birer araç olarak etkisini ve önemini 1980’li yıllarda müzik televizyonlarıyla kazanmaya başlamıştır. 1970 ve 1980’lerde popüler müziğin tanıtımında radyo ve özellikle görselliği ön plana çıkartmak için canlı konserler önemli bir yer tutmaktaydı. Fakat müzik ve televizyon endüstrisindeki ekonomik ve teknolojik gelişmeler sonucu televizyonun insan yaşamının içine girmesi, kolay ve ucuz ulaşılabilirliği nedeniyle insanların canlı konserlerde aradığı görselliğin televizyonda yer alması müzik videolarının ortaya çıkmasındaki en önemli nedendir (Çelikcan, 1996: 136). Abt’a göre ise müzik videoları, müziğin görsel anlatımının estetik ya da ticari açıdan iyi sonuç vermeyeceğini öngören kehanetleri yıkarak birdenbire ortaya çıkar. Ona göre müzik videosu yaratıcıdır, heyecan vericidir, tartışmalıdır ve artık dünyanın her tarafında kabul gören bir popüler kültür biçimi haline gelmiştir. Müzik videoları ayrıca pek çok sanat dalını (dans, koreografi, moda, oyunculuk, ışıklandırma, animasyon..v.s) bünyesinde barındırır. Bu sürekli kendini yenileyen olgu popüler müzik tarihinin en önemli

gelişmelerinden biridir (Aktaran Ünal, 2004: 1). Bu bağlamda müzik videoları pek çok iletişim metninin izleyiciye ulaşmasını sağlayan metinlerarası bir kurgu olarak karşımıza çıkar.

Müzik videolarını incelemede çok farklı yaklaşım mevcuttur. Müzik videoları taşıdıkları ortak özelliklere göre türlere ayrılır. En genel yaklaşım müzik videolarını iki kategoriye ayırır. Çelikcan (1996), Müziği Seyretmek adlı kitabında müzik endüstrisinin müzik videolarını iki kategoriye ayırdığını belirtir. İlki “performans (uygulanım)” ikincisi ise “kavramsal”dır (Çelikcan, 1996: 215). Sakar (2003) ise bu kategorilemenin müzik videolarının algılanışına göre yapıldığını açıklar. Çünkü müzik videoları değersiz- sanatsal, ticari- yaratıcı, erkek- kadın, doğal-gerçek dışı gibi karşıtlıklar içinde algılanır. Sanatçıları şarkı söylerken ve dans ederken gösteren müzik videolarına “performans (uygulanım) müzik videoları”, bir hikâyeyi anlatanlara ise “kavramsal müzik videoları” adı verilir (Sakar, 2003: 159). Ancak bu iki kategori içinde de farklı özellik taşıyan müzik videoları yer alabilir. Çeşitli çalışmalar ışığında bu sınıflandırma daha da genişletilir. Sınıflamalardaki genel eğilim, videoları iki ilişki biçimine göre ayırmaktır. Bunlardan ilki videoları “Görüntü ve Anlatım Özelliklerine Göre” ele alırken, ikincisi ise “Görüntü-Ses İlişkisine Göre” değerlendirir. Müzik Videolarının görüntü ve anlam özelliklerine kategorilendirmesini yapan bir diğer isim ise Simon Frith’dir. Frith’in sınıflandırması Çelikcan’a benzer. Frith’e (1993) göre videolar üç ana kategoriye ayrılır. Bunlar uygulanım, anlatsal ve kavramsal müzik videolarıdır. Firth, uygulanım müzik videolarında sahnede şarkı söyleyen bir şarkıcı ve onu izleyen hayranları gösterildiğini belirtirken, şarkıcının şarkıyı sunarken izleyicilerin hareketleri ile şarkıya eşlik ettiklerini söyler. bu videolarda şarkıcıların yüz ifadeleri yakın çekimle gösterilir. Konserlerde seyircinin katılımıyla meydana gelen ses ile orjinalinden farklı bir yapı oluşturulur. Anlatsal müzik videoları olaylar zinciri ile oluşturulduğunu belirten Frithe göre bu video biçiminde herhangi bir zaman diliminde meydana gelen olaylar zinciri ve şarkı arasında bağlantı kurulur. Bu bağlantı da genelde aşk hikâyesidir. Yazara göre çoğu müzik videosu bu forma dayanırken tematik olarak en çok kullanılan kalıp; erkek kızla buluşur, erkek kızı kaybeder, erkek kızı geri alır ve kavuşurlar. Anlatsal müzik videolarında hikâyeyi anlamlandırma müziğe bağlıdır. Firth, son kategori olan kavramsal müzik videolarında ise imaj, kurgu ve müzik arasında ilişkiler kurulduğunu vurgular. Oluşan video daha çok tempoya, melodik yapıya, bu yapı içinde imajın montajına bağlıdır (Aktaran Çelik, 1999: 160).

Bu çalışmada bu sınıflandırma yani “kavramsal” ve “performans” sınıflandırması esas alınarak kavramsalın öyküye dayalı bir metni anlattığı buna karşıt gözükken performansın ise doğrudan müzisyen kimliğine dayalı gözükken olası yan anlamları daha doğrusu mesajları ilettiği bir metin olduğu üzerinde durulur.

Bir Performans Videosu Örneği Olarak Judged to Execution

Performans videosu basitçe şarkı söyleyen ya da çalgı çalan müzisyenlerin gösterildiği görüntüler bütünü olmadığını bu müzisyenlerin müzisyenlikleriyle ilişkili vurguların yapıldığı, anlamların kodlandığı çok boyutlu bir metin olarak tanımlanabilir. Bu bağlamda çalışmanın örnek olayını oluşturan Gates Of Eternity grubunun³ *Judged to Execution* parçası için hazırlanan müzik videosu yukarıda bahsettiğim Sakar’ın (2003) müzik videosu kategorisine uygun olan bir performans videosudur.

³ 2005 yılında İzmir’de kurulan Gates of Eternity grubu (Solist: Seçkin Sarpkaya, Gitar: Soykan Aydın, Gitar: Hakan Kamalı, Bas Gitar: Özgür Yamandemir, Davul: Caner Özen) 2010 yılına kadar müzik çalışmalarına aktif olarak devam eder. 2010 yılında “Man of Fire” adlı albümleri çıktıktan sonra çalışmalarına ara veren grup, 2017 yılında değişen yeni grup elemanlarıyla (Solist: Seçkin Sarpkaya, Gitar: Hakan Kamalı, Gitar: Zeki Barış Öner, Bas Gitar: Türker Türkoral, Davul: Caner Özen) müzik çalışmalarını sürdürür.

Judged to Execution 'un videosu İzmir'in Basmane semtinde çekilir. Videonun yönetmeni, daha önce üç müzik videosu denemesi olan amatör bir yönetmendir ve gruba, grubun içinde yer aldığı bir toplama albümü dinledikten sonra ulaşır. Headbangers adlı derginin okurlarına dağıttığı bu albümü dinleyen yönetmen, grupla bağlantıya geçer. Yönetmen, videonun çekimi için gerekli tüm masrafları karşılar. Video çalışması için gruptan para da talep etmez. Daha önce herhangi bir video çalışması yapmayan grup, çekimlerde her şeyi yönetmene bırakır. Videoyla ilgili herhangi bir konuya müdahale etmez. Performans videosu çekmek de yönetmenin fikridir (Gates of Eternity Grubu, kişisel görüşme, Mart 2009). Yönetmen performans videosu çekmeyi, özellikle grup üyelerinin sahne performanslarını izler kitleye aktarmak için ister. Grup için de önemli bir değer kalemi olan sahne performansı, böylelikle grubun önemli bir özelliği olarak izler kitleye ulaştırılabilecektir.

Resim 1. Gates of Eternity Grubu ve *Judged to Execution* müzik videosundan alınan bir görüntü (<https://www.youtube.com/watch?v=10h2qkgOx4M>. Erişim Tarihi: 10.03.2009).

Gates of Eternity'nin müzik videosu için özellikle *Judged to Execution*'u seçmelerinin nedeni grup üyelerinin değerlendirmesiyle kullandıkları enstrümanlarla kendi tarzlarının melodik özellikleri yansıttıkları ve müzikalitesi yüksek bir parça olmasıdır. Grup bu parçada melodik açıdan doğu motiflerini daha doğrusu kendi icadları olduğunu belirttikleri "anatolian death metal" tarzını yansıtan melodileri kullandıklarını belirtir (Gates of Eternity Grubu, kişisel görüşme, Mart 2009). Çerezciöglü (2013) Anatolian Death Metal üslubunun temelde, şarkılarında 'hicaz aralığı' adıyla bilinen ve *Anatolian* (Anadolulu) sıfat ile yerel olana (Türk müziği'ne) gönderme yapan makamsal bir 'his' (ya da etki) uyandıran bir buçuk ses aralığını vurgulayan kimi riff ve ezgileri kullanmaları ile yaratıldığını belirtir. Yazara göre bu bir 'his' tir, çünkü kullandıkları elektro gitar ve bas gitar gibi çalgıların perde sistemlerine

bağlı olarak Türk müziğindeki mikro aralıklar elde edilmez. Bu çalgıların perde sistemlerinin izin verdiği ölçüde maksimum kullanılabilir düzeydeki, bir buçuk seslik bu aralığa vurgu yapılmasının sebebi de budur. Ayrıca bu his, sadece gitar riflerinde ve çalınan ezgilerle yaratılır; vokallerde bu makamsal hissi destekleyen süslemeler yapılmaz. Kısacası Anatolian Death Metal, belirli bir toprak parçası ve bu toprak parçasıyla ilişkili olduğu düşünülen yerleşmiş bir aralık sisteminin, ezgi ve rifflerdeki kullanımını içerir (Çerezcioglu, 2013: 18). Bu bağlamda Anatolian Death Metal türünü benimseyen Gates of Eternity grubunun *Judged to Execution* parçasının müzik videosu grubun bu türle ilgili pek çok müziksel iletişim metnini yansıtmaya açısından önem taşır.

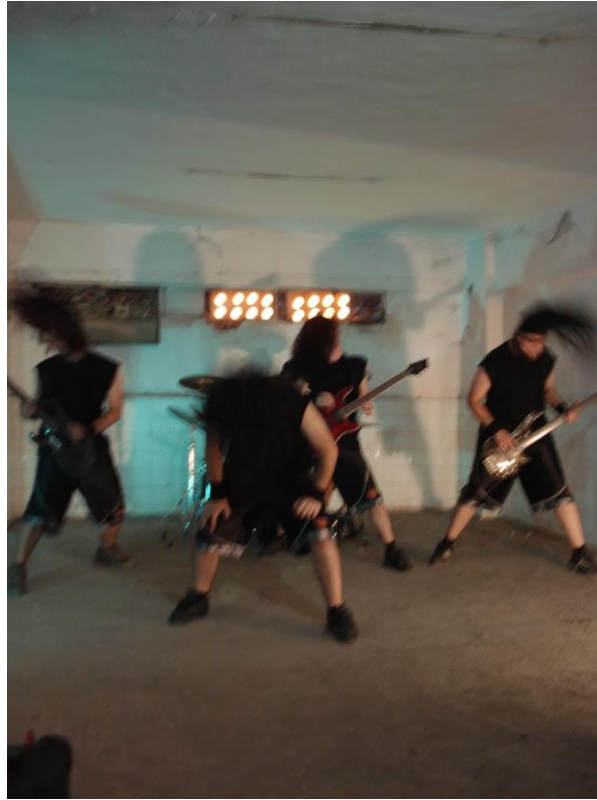
Müzik videolarının şüphe götürmez yanı ticari tanıtım aracı olma özelliğidir. Müzik endüstrisinin hem çıkardıkları ürünleri hem de şarkıcıları pazarlamada ve tanıtımda önemli bir yöntemdir (Ünal, 2004: 5). Buradaki müzik videosu örneği müzik endüstrisinden kaydedilmiş bir metin olarak satışa sunulmamış olsa da aynı mantık örgüsü içinde hareket eder. Müzik videosu Gates of Eternity için vazgeçilmez bir reklam aracıdır. Onlara göre birçok metal grubu önce videosundan beğenilir. Müzik videosu onların tanımlamasıyla görseelliğin işitselliği öldürdüğü, imajın ön planda olduğu bir mecraadır. Bu imajı ise en çok kullananların Türkiye’de en çok Hayko Cepkin, dünyada ise In Flames, Slipknot gibi grupların kullandıklarını, bu kişi ve grupların albümlerinin masraflarına değil de- artık albümlerin değerinin kalmadığını, mp3’lerin albümlerin yerini aldığını düşündükleri için-daha çok videolarına ve sahne performanslarına para yatırdıklarını söylerler (Gates of Eternity Grubu, kişisel görüşme, Mart 2009). Lull’un da belirttiği gibi bazı müzik videoları alt kültürel mesajlara ya da imgelere yer verse de, her videonun esas aldığı şey, sanatçının ve plak şirketinin, özel bir müzik-tüketici kitlesine yönelik popüler bir imge yaratma ve sunma çabasıdır. Bir hayran kitlesi oluşturmak ve bu kitleyi elde tutmak için sanatçılar egzotik, güçlü, sert, seksi ve havalı görünmek için değişik teknikler kullanırlar. Müzik klipi popüler müziği pazarlama sürecinin önemli bir boyutu haline geldiğinden, bazı eleştirmenler müzik yerine görsel unsurların vurgulanmasından yakınmaktadır. Bazı sanatçılarla müziksel yetenekleri için değil de video potansiyelleri hatırına plak sözleşmesi yapılabilmektedir. Video yapımı piyasaya yeni bir 45’lik çıkarma maliyetini ve doğal olarak riskini de arttırdığı için, sanatçının şarkısının başarısını görsel açıdan kolaylaştırma yeteneği plak şirketi için çok önem taşımaktadır (Lull, 2000: 135).

Gates of Eternity grubu müzik videosunu grubun tanıtımıyla birlikte küresel bir araç olduğunu vurgular. Ve müzik videosu gibi diğer birçok metal grubunun videolarını yayınlayacak bir müzik televizyonu olmadığından, izlerkitlenin grupların müzik videolarına grupların myspace, facebook gibi internet sayfalarından ulaşabildiğini söyler (Gates of Eternity Grubu, kişisel görüşme, Mart 2009). Bu durum bize internet portallarının bu tür underground ya da alternatif müzik türleri ve bu türlerde müzik yapan grupların müzik endüstrisinin ve kitle medyasının sınırlayıcı düzenine angaje olmadan özgürce kendilerine ve izlerkitlelerine bir platform sağladığını gösterir. Yani internet, hayali alternatif müzik scene’lerini fiziksel olarak bir araya gelemeyen grupları ve izler kitlelerini sanal ortamda birleştirip bir aidiyet mecrası yaratabilir. Bu da yukarıda sözünü ettiğim tekyönlü (monopolistik) ya da ademi-merkeziyetçi (de-centralization) medya dışında ve bunların olanaklarını birleştiren bir medya ve teknoloji olarak internet ortamının önemli ve görece yeni bir imkan olduğu gerçeğine işaret eder.

Grup üyelerinin müzik videosunun önemiyle belirttiği bir diğer nokta ise gruplarının sahneye çıkmadan önce videolarının dev ekranlarda yayınlanmasıdır (Gates of Eternity Grubu, kişisel görüşme, Mart 2009). Bu durum müzik videosunun performans öncesi müzik grubu ve izlerkitlenin davranışını belirleyen, en azından etkileyen bir araç olduğunu gösterir. Ayrıca konsere çıkan grupların müzik videolarının olması onları konser sıralamasında üst

sıralara yerleştirilen önemli bir faktördür. Bu da müzik videosunun grubun müziksel değerlerinin belirlenmesi açısından önemini bir kez daha vurgular.

Müzik videoları bir promosyon-tanıtım aracı olmak dışında müzisyenlerin kendi stratejilerini ortaya koydukları özgün bir ifade formudur. Başka bir deyişle müzisyen müzik videosuyla kimliğini de sunar. Müzisyen giydiği kıyafetle, sahnede duruşuyla, hareketleriyle, şarkılarıyla diğer kendine özgü tavırlarıyla topluma kendini ifade eder. Bütün bunlar onun stratejisi sonucudur. Kimileri kendilerini ifade ederken sadece endüstriyel tarafını düşünürken kimileri de 'ben' ayrımını belirginleştirecek kavramlarını sunar. Bunlar müzik videolarında görselleşme imkânı bulur. Müzisyenin videosunda kullandığı kıyafetleri dansı, davranışları gibi şeyler onun stratejisini ortaya koyan göstergeleridir (Ünal, 2004: 6-9). Rock ve metal otantisitesine uyumlu bir organik grup olan bu grup çekilen müzik videosu dahil tüm sahne performanslarında rock ve metalin önemli işaretleyicilerini- uzun saçlı olma, kafa sallama-kullanır. Gerek sahne performansında olsun gerekse video da olsun parçanın belirli yerlerinde senkronize bir şekilde kafa sallama hareketleri vardır.

Resim 2. Gates of Eternity Grubu ve *Judged to Execution* müzik videosundan alınan bir görüntü (<https://www.youtube.com/watch?v=10h2qkgOx4M>. Erişim tarihi: 10.03.2009).

Resim 2’de de görüldüğü gibi performans esnasında gerçekleştirilen bu senkronize kafa sallama hareketleri sahne performansının hem müziksel hem de müzik dışı bileşenleri içerdiğini gösterir. Bu çerçevede Gates of Eternity grubunun *Judged to Execution* parçası için hazırlanan bu performans videosu pek çok iletişim metninin bir arada sunulduğu metinlerarası bir kurgu olarak değerlendirilir.

SONUÇ

Metin (text) terimi her ne kadar genelde yazıyla bağlantılı olarak düşünülse de, kitle iletişim araçları yoluyla yapılan yayınlar da dahil olmak üzere her türlü iletişim mesajı birer metindir ve her metnin de birer sahibi yani yazarı (auteur) vardır. Genel olarak iki ya da daha çok metin arasında bir alışveriş, bir tür konuşma ya da söyleşim biçimi olarak tanımlanan metinlerarasılık kavramı bu çalışmanın kavramsal çerçevesi için önem taşır. Bu bağlamda popüler müzik şarkıları, şarkı sözleri ve bu çalışmanın örneği olan müzik videoları birer iletişim metinleri olarak, birbirinden farklı ve çeşitli görsel ve işitsel metinlerin bir karışımını sunarak, “metinlerarası” bir yapı sergiler.

Çelikcan’a (1996: 135) göre müziğin anlatım biçimlerinden biri olan müzik videosu popüler şarkıların tanıtılması amacıyla, müzik endüstrisi tarafından üretilen ve bir şarkının sözleriyle birlikte müzikal unsurlarını görselleştiren bir formdur. 1980’li yıllarda müzik televizyonlarıyla etkisini ve önemini kazanan müzik videoları incelemelerinde pek çok farklı yaklaşım söz konusudur. Farklı kuramcılar tarafından değerlendirilen müzik videoları taşıdıkları ortak özelliklere ve algılanışına göre farklı kategorilere ayrılır. Sakar’ın (2003: 159) belirttiği üzere sanatçıları şarkı söylerken ve dans ederken gösteren “performans (uygulanım) müzik videoları” kategorisinde incelenen *Judged to Execution* parçasının müzik videosu bu çalışmada çok boyutlu bir metin olarak değerlendirilir. İnternet sayesinde ulaşılan İzmir’li bir metal grubu olan *Gates of Eternity*’nin *Judged to Execution* adlı müzik videosu müzisyenleri, enstrümanları, video yönetmeni, videonun çekildiği mekan, müzisyenlerin kostümleri, hareketleri vb. video da yer alan her ayrıntıyla pek çok iletişim metnini izler kitleye ulaştırır.

KAYNAKÇA

- Aktulum, Kubilay (2014). *Metinlerarası İlişkiler*. Ankara: Öteki Yayınevi.
- Çelikcan, Peyami (1996). *Müziği Seyretmek*. Ankara: Yansıma Yayınları.
- Çelik, Hüseyin (1999). *Müzik Televizyonu ve Kral TV Örneği*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Çerezcioglu, Aykut Barış (2013). Benzerlik ve Farklılığın Müzik Yoluyla Eş Zamanlı İnşası: Anatolian Death Metal, *Yedi: Sanat, Tasarım ve Bilim Dergisi*, Cilt:9, 11-2.
- Erol, Ayhan (2015). *Müzik Üzerine Düşünmek*. İstanbul: Bağlam Yayıncılık.
- Erol, A. (2002). Bir Dönemin Popüler İkonu Olarak Zeki Müren. (ed. Ayşegül Yaraman) *Biyografya 3*, (s. 43-98). İstanbul: Bağlam.
- Kaba, Fethi (1996). *Müzik Videolarında Anlatım Dili*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Karamercan, Onur (2010). *1950 Sonrası Türk Romanında Metin Algısının Değişimi*. Erişim Tarihi:03.04.2010.<http://tr.scribd.com/doc/137637957/1950-Sonras%C4%B1-Turk-Roman%C4%B1nda-Metin-Alg%C4%B1s%C4%B1n%C4%B1n-De%C4%9Fi%C5%9Fimi>.
- Lull, James (2000). *Popüler Müzik ve İletişim*. (çev: Turgut İbلاغ). İstanbul: Çiviyazıları.
- Manuel, Philip (1993). *Cassette Culture Popular Music and Technology in North India*. Chicago and London: The University of Chicago Press.

- Rızvanoğlu, Eren (2007). *Söyleşimcilik, Metinlerarasılık: Bakhtın, Kristeva, Barthes*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Sakar, Hakan Mümtaz (2003), Müzik Videolarında Ön Plana Çıkarılmış Kadınlık (ed. Yetkin Özer), *Popüler Müzik Araştırmaları Derneği Dergisi, Cilt 1*, 158-165.
- Ünal, Emre (2007). Metinler Arasılık ve Metinler Arası Okuma, *Üniversite ve Toplum Bilim, Eğitim ve Düşünce Dergisi*, Erişim Tarihi: 03.04.2010, <http://www.universite-toplum.org/text.php?id=323>.
- Ünal, Başak (2004). *Postmodern Perspektifte Müzik Videosu ve Nez'in "Sakın Ha" Videosunun Analizi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Müzik Bilimleri.